

KAWIYA PÊHO, CÎSTAHOKAWI!

*Kiskinwahikêwin isi Cîstahowêwin kiki Nistam-Iyiniwak,
Ayaskîmow êkwa Âpihtawikosisânîsak êkwa Mâmanâyâwinihk*

National Collaborating Centre
for Infectious Diseases
Centre de collaboration nationale
des maladies infectieuses

National Collaborating Centre
for Indigenous Health
Centre de collaboration nationale
de la santé autochtone

KATÔHPINÊWIN ÊKWA KA-ÂSÔSKAMÂTOHK ITÂSPINÊWINA

© 2022 *Askîy-nînahk Nîsokamakêwin Kamik kiki Nêhiyawak Miyw-âyâwin (NCCIH) êkwa Askîy-nînahk Nîsokamakêwin Kamik kiki Ka-Âsôskamâtohk Itâspinêwina (NCCID). Ôma nôkohtâwin kî-tîpahikânivan ohci NCCIH mîna isîhcikâtêw sâpô sôniyâwi-wîcihiwêwin Tîpiyâw Maskihkîwikamik Paminikêwin Kânata ohci (PHAC). Itêyihamowina ka-pîkiskwâcikatêki ôta namôy mwêhci itêyihamowina ohci PHAC.*

Ôma masinahikanis kî-osihcikâtêw ohci Askîy-nînahk Nîsokamakêwin Kamik kiki Nêhiyawak Miyw-âyâwin (NCCIH) êkwa Askîy-nînahk Nîsokamakêwin Kamik kiki Ka-Âsôskamâtohk Itâspinêwina (NCCID). Ôma kiskêyihamohiwêwin ka-wâpahcikatêk pîhci ôma masinahikanis ê-kî-ahtsihtahk ohci *Kawiya Pêho, Cîstahokawi! Kiskînwahikêwin isi Cîstahowêwin kiki Nistam-Iyiniwak, Ayaskîmow êkwa Âpihtawikosisânîsak êkwa Mâmanâyâwinihk*, 2012 asici pakitêyimowin ohci Nistam-Iyiniwak Ayaskîmow Miyw-âyâwin Atoskêwikamik, Nêhiyawak Pamîstakêwin Kânata.

Kanawâpahta mîna download ôma kiskêyihamohiwêwin masinahikan mâmawinikêwin mîna kotak âpahcikana ka-sîtoska cîstahowin mamisîtotamowin asicâyihk Nistam-Iyiniwak, Ayaskîmow êkwa Âpihtawikosisânîsak êkwa mâmawâyâwinihk cikâstêpayicikanisihk ita: nccih.ca êkwa nccid.ca.

Ta-kiskêyihamin ayiwâk ohci cîstahowina kiki awâsisak, oski-ayak êkwa kîsi-ohpikiwiiniwak, kiyokê ki-tîpiyâw maskihkîwikamik ahpô itohtê: www.canada.ca/en/public-health/services/immunization-vaccines.html

Kahkiyaw NCCIH âpahcikana mosci ihtakon mîna ta-kî-kahkiyaw naspasinahikâtêw ahpô pahki asici nahiyikohk nisitawêyihâtakosiwin mîna kiskînwâcîhcikâtêw. Kahkiya NCCIH âpahcikana ta-âpahcikatêk pîko kiki êka-ohtisowin oyâpahcikatêw. Ta-wîcihihikoyahk ta-tîpahama êyiwêhk ohci ôhi âpahcikana, mahti wîhtamôwinân ka-isi âpahcikatêk.

Mâmiskôcîcîkâtêw: National Collaborating Centre for Indigenous Health (NCCIH) & National Collaborating Centre for Infectious Diseases (NCCID). (2022). *Kawiya Pêho, cîstahokawi! Kiskînwahikêwin isi cîstahowêwin kiki Nistam-Iyiniwak, Ayaskîmow êkwa Âpihtawikosisânîsak êkwa mâmawâyâwinihk*.

La version française est également disponible sur les sites Web ccnsa.ca et ccnmi.ca sous le titre : *N'attendez pas, vaccinez! Un guide sur la vaccination à l'intention des peuples et des communautés des Premières Nations, inuits et métis.*

Kiki ayiwâk kiskêyihamohiwêwin ahpô ta-kahcîtinamin ayiwâk tâpasinahikana, mahti pîkiskwâtîk:

Askîy-nînahk Nîsokamakêwin Kamik kiki Nêhiyawak Miyw-âyâwin (NCCIH)
3333 University Way
Prince George, British Columbia
V2N 4Z9 Canada
Sêwêpicikan: (250) 960-5250
Masinahikan ka-itîsahamâtohk: (250) 960-5644
Email: nccih@unbc.ca

Download nôkohtâwina ita
nccih.ca/34/Publication_Search.nccih

Télécharger des publications à
ccnsa.ca/524/Recherche_de_publication.nccih

issuu.com/nccih-ccnsa/stacks

MÂWACIHCİKÊWINA

CÎSTAHOWINA MÊKIW MIYO NÂTÂMOSTAWÊWIN-----	4
KÎKWAY ANIMA CÎSTAHOWIN?-----	4
CÎSTAHOWINA MIYWÂSINWA-----	5
ÂHKOSIWINA SÊHKÊ WÂSAKAM KIYANAW-----	5
CÎSTAHOWÊWINA KÊYÂPIC NITAWÊYIHTÂKWANWA ANOHC-----	6
CÎSTAHOWÊWIN ÊWAKO KISTÊYIHTÂKWAN KIKI NAWAC MIYW-ÂYÂWIN-----	6
NÂTÂMOSTAMAWÊW NISTAM-IYINIWAK, AYASKÎMOW ÊKWA ÂPIHTAWIKOSISÂNSAK AWÂSISAK, WÎTOTÎMÂKANAK ÊKWA MÂMAWÂYÂWINIHK-----	6
TÂNITÊ TA-ITOHTÊHK KIKI CÎSTAHOKAWÊWIN?-----	7
TÂNISPIHK TA-KÎ-AYÂHK CÎSTAHOWINA?-----	7
KÎKWAY ANIMA CÎSTAHOWÊWIN NAHAWÂSCİKÊWIN?-----	7
CÎSTAHOWÊWIN ÊKWA! KÎKWAY TA-KÎ-IHTATÊYIHTAMÂHK? --	8
TÂNISI ISI NIKI WÎCIHÂW NICAWÂSIMIS?-----	8

KÎKWAY MÂKA OSKI-AYAK ÊKWA KÎSI-OHPIKIWIYINIWAK?-----	8
IHTAKON CÎ PIKO ITOWA MÂYISKÂKOWIN ISI CÎSTAHOWINA?-----	8
KIKO ITOWA HK ITISKAKÊWIN TA-KÎ-IHTATÊYIHTAMÂN?-----	9
TÂNISPIHK TA-NÂTAMIN WÎCIHIWÊWIN-----	9
TÂNISI ISI TA-KISKISI KIKO CÎSTAHOWINA ÂSAY KA-AYÂHK ÊKWA KIKO KA- NITAWÊYIHTAKWAHK?-----	10
PAPÂSI WÂPÊNIKÊWIN KIKI KICAWÂSIMIS OCÎSTAHOWÊWINA-----	11
KI-MÂMAWÂYÂWINIHK MÎNA CÎSTAHOWÊWIN-----	12
MASKAWÂTISIWIN ÊKWA SÔHKANWA MÂMAWÂYÂWINIHK-----	12
KIKO CÎSTAHOWINA KA-ITÊYIHTÂKWAHKIHK KIKI NICAWÂSIMISAK?-----	13
IHTAKON CÎ AYIWÂK KISKÊYIHTAMOHIWÊWIN OHPIMÊ ITÊ?-----	23

Kistêyihâkwân ta-miyo nisitohtamin ka-itêyihâkwahkihik cistahowina ohci.
Ôma masinahikanis pakitinam nahitôtamowin kiskêyihâwihewin ohci:

- Tânsi isi cistahowina atoskêmakan ta-nâtâmostawêw awâsisak, oski-ayak êkwa kîsi-ohpikiwiyniwak
- Âhkosiwina, ka-cistahokawêyin mîna kîspin mâskot mayiskâkôwina
- Tânsipîhk êkwa tânitê ta-cistahokawêywin mîna tânsi isi ta-pisiskêyihâwtamin ki-cistahowêwina
- Ki-mâwawâyâwinihk êkwa cistahowêwin

KISKÊYIHTÊN CÎ?

Cîstahowêwin êkwa cîstahowêwin itwêmakan pâh-pêyakwan kîkway.

Kawiya pêho, cistahokawi! Kiskinwahikêwin isi Cistahowêwin kiki Nistam-Iyiniwak, 3
Ayaskîmow êkwa Âpihtawikosisânîsak êkwa Mâwawâyâwinihk

Cîstahowina mêkiw miyo nâtâmostawêwin

Nîstam-Iyiniwak, Ayaskîmow êkwa Âpihtawikosisânîsak Kêhtê-ayak mâtinamakêwak kiskêyîhtamowin ohci 'miyo maskihkiya' êkwânihi kî-âpacihtân kinwêšîskamik ta-nakina âhkosiwin mîna nanâtawihîwêw ayisiyiniwa ka-âhkosîcik. Mihcêt ôhi maskihkiya kêyapic anohc âpacihtân.

Cîstahowina mîna miyo maskihkiy. Nâtâmostawêw awâsisa, oski-ayak êkwa kîsi-ohpikiwiyniwak ohci mihcêt ka-âšôskamâtohk itâspinêwina, piko tanima itahtoponêwin mîna piko îspîhk.

Kîkway anima cîstahowin?

Pâh-pîtos cîstahowina nâtâmostawêw ayisiyiniwa ka-ayâhk pâh-pîtos itâspinêwina, tâpiskôc diphtheria êkwa mihkwawêwin, kiko ta-kî-nawac âyiman ahpô mîna nipahiwêman.

Ki-miyaw osêpinîwin pihkohtâwin êwako pimohtacikêwin ohci atâmiyawa, cells êkwa tissues kahkiyaw ka-mâmawî atoskêmakahkihik ta-nâtâmostakêw miyaw asicâyihk itâspinêwin. Îspîhk oskayî âhkosiwina pîhtikwêman ki-miyaw, ôma sêpinîwin pihkohtâwin osihtâw kihci proteins isiyihkâtêw sohkapinêwin ta-nôtina âhkosiwina, mâka âhkosiwina kêyapic ka-kî-âhkosêhikon. Cîstahowina wîcihtâw ki-sêpinîwin pihkohtâwin ta-isohtât sohkapinêwin ta-nôtina itowa itâspinêwina, êka ka-ayâhk êwako itâspinêwin. Cîstahowina mîna ki-wîcihikon êka ta-mîsi âhkosiwin kîspin ki-nakiskâtên itâspinêwin âhkosiwina kihtwâm ati-nîkân.

© Credit: Tina Campbell

© Credit: iStockPhoto.com, ID 1318036364

Cîstahowina miywâsinwa

Cîstahowina miywâsinwa mîna atoskêmakan. Kânata ayâw âhkâwân paminikêwin ta-pakitêyihta mîna ta-piskêyihta cîstahowina mîna tânisi isi ka-âpacihtahk. Kiyâm mwêstas ispihk kinwês mîna pèyahtak wâh-wâpahcikâtêwin ta-kêhcinahow cîstahowina miywâsinwa, cîstahowina wa-wîhkâc wâpahcikâtêwa ta-kêhcinahow kèyapicê- miywâsiki mîna atoskêmakan ka-nâtâmostakêw asicâyihk itâspinêwin. Pahki ohci opisiskêyihcikêwin kanawêyihcikêwin asici pisiskêyihcikêwin ohci piko itowa mayiskâkôwina ahpô itiskakêwin.

Astâsiwin ta-âhkosi ohci cîstahowin-kiptinikêwin itâspinêwina nawac iyikohk ta-astâsihk ispisci ka-ayâhk cîstahowin.

© Credit: Annette Cristo

Âhkosiwina sêhkê wâsakam kiyanaw

Tahto kîsikâw, ki-nakiskênaw âhkosiwina, kîspin ohci awâsisak ka-mêtawêcik ita kanawêyimâwasowin ahpô kiskinwahamâtowikamikohk, kiyokawêwak owicêwâkanak, ka-itohhtëhk nâkatêyimisowin kiyokêwin pîhci mâmawâyâwinihk, ahpô ka-itohhtëhk ita ka-itahkamikahk kîkway ahpô mâmawâyâwinihk wîhkohkêwin.

Atiht âhkosiwina ta-kî-wêhci sisiwêpayiwin mîna papâsi. Ohtototamowin, cahcâmowin ahpô piko mosci pîkiskwêwin ahpô nikamowin êkwânihi ka-isi âsôskamatohk âhkosiwina pèyak ayisiyiniw isi kotak. Âhkosiwina mîna ta-kî-sisiwêpayin ispihk ayisiyiniw sâminam kîkway ka-misiwanâta ohci âhkosiwina, êkwa sâminam oskîsikwa, oskiwan ahpô otôn.

Âhkosiwina ta-kî-pimâtan kinwêsis tahkoc âpacihcikanisa, tâpiskôc miciminikana êkwa tahkonikana, mêtawâkanisa êkwa cikâstêpayicikanisihk âpacihcicana, masinahikêwinâhtik êkwa tahkoc oyâkanikamik, wâsaskotêpicikana êkwa âmaciwêpicikan mâkonikana, êkwa asiwacikana êkwa maskimot. Mâka, mihcêt âhkosiwina nanihkâtanwa ayis ayisiyiniw osêpinîwin pihkohtâwin atoskêmakan ta-notina.

Atiht âhkosiwina itocikêmakan itâspinêwina êkwânihi nawac âyiman mîna ta-kî-itocikêmakan pônî-pimâtisiwin. Kistêyihcikwan kiki awâsisak, oski-ayak êkwa kîsi-ohpikiyiniwak ta-cîstahohcik tahtwâw êkosi isi sêpinîwin pihkohtâwin kwayâci notinam ôhi nawac âyiman itâspinêwina. Ka-mâcihtahk cîstahowina ka-apisîsi ta-nâtâmostawêw awâsisak mêtawâc ka-ohpikicik mîna sâpô opimatisiwiniwâw.

KISKÊYIHTÊN CÎ?

Cîstahowêwin namôy piko kiki awâsisak êkwa oski-ayak. Kîsi-ohpikiyiniwak mîna nitawêyihcikwan ta-cîstahokawicik ta-yahkipita onâtâmostawêwin asicâyihk atiht itâspinêwina, tâpiskôc tetanus, mîna ta-osihcêhik sêpinîwin asicâyihk kotak itâspinêwina êkwânihi nawac ayiwâk iyinito isi kîsi-ohpikiyiniwak, tâpiskôc shingles.

Cîstahowêwina kâyâpic nitawêyihâtakwanwa anohc

Pâsci nikotwâsikomitanaw askiy, cîstahowina kî-paspînêw pêpîsisa mîna awâsisak opimatisiwiniwâw ispisici kotak nêsowisiwin nakinikêwin. Cîstahowina kî-wîcihiwêw ta-nakina sisiwêpayiwin ohci mihcêt itâspinêwina êkwa atiht âhkosiwina – tâpiskôc polio êkwa diphtheria–namôy osâmi namatakon pîhci Kânata.

Kîspin ayisiyiniwak êka ka-cîstahohcik, cîstahowin-kiptinikêwin itâspinêwina nawat ayiwâk kâwî ka-ispayinwa. Ka-cîstahokawêyin ki-wîcihikon ta-kanawêyihamin ôhi itâspinêwina kwêtatê isi kiki kahkiyaw awiyak – nâspici.

© Credit: iStockPhoto.com, ID 1219675342

Cîstahowêwin êwako kistêyihâtakwan kiki nawac miyw-âyâwin

Cîstahowêwin êwako kistêyihâtakwan ta-miyw-âyâhk. Kiskêyihamowin kiskêyihamohiwêwina ohci cîstahowina êkwa cîstahowêwin ta-kî-wîcihikow onîkikhikomâwak, kanawêyihcikêwak êkwa kotak kîsi-ohpikiwiyniwak ta-miyo nawasona ta-nâtâmostawêw awâsisak, oski-ayak, wiyawâw mîna omâmawâyâwinihk.

Nâtâmostamawêw Nistam-Iyiniwak, Ayaskîmow êkwa Âpihtawikosisân awâsisak, wîtotîmâkanak êkwa mâmawâyâwinihk

Awâsisak ayâwak miywanohk pîhci Nistam-Iyiniwak, Ayaskîmow êkwa Âpihtawikosisânîsak mâmawâyâwinihk. Wîcihtâwak wîtotîmâkanak ta-sôhkanwa mîna mâmawâyâwinihk miswêyâw. Kêhtê-ayak itwêwak itahto awâsis tahkonam kihci miyikosiwin êkwânima ta-âpacihtâwak ispihk ka-ohpikicik isi okanawêyihcikêwak, onîkânêwak êkwa omôsihowiniwak isi omâmawâyâwinihk.

Kiki ôma nahêyihawêyihamowin, onîkikhikomâwak, kanawêyihcikêwak êkwa kotak kîsi-ohpikiwiyniwak kitêyihamawêwak kiki okanawêyihâtakosiwin mîna miyw-âyâwin ocawâsimisa ohci. Pahki ohci ôma kitêyihamawêwin êwako ta-nâtâmostakêhk awâsisak, oski-ayak, wiyawâw mîna omâmawâyâwinihk ohci cîstahowin-kiptinikêwin itâspinêwina êkwa âhkosiwina isi ta-cîstahokawêcik.

KISKÊYIHTÊN CÎ?

Cîstahowêwin êwako mâmawaci mîna mâwaci atoskêman ta-isi nâtâmostakêw asicâyihk certain itâspinêwina piko tanima itahtopiponêwin mîna piko ispihk. Kanawêyimik kicawâsimisak, kiwîtotîmâkanak êkwa kimâmawâyâwinihk pâyahakêyimowin, ta-miyw-âyâhk mîna maskawisîwin!

Tânitê ta-itohtêhk kiki cîstahokawêwin?

Onîkîhikomâwak êkwa okanawêyihcikêwak kitêyihitamawêwak kiki ocawâsimisa omiyw-âyâwin. Kistêyihâtakwan kiki onîkîhikomâwak êkwa kanawêyihcikêwak ta-kiskêyihahkik tânispihk êkwa tânitê ta-ayâhk ocawâsimisa cîstahokawêwin. Tânitê ta-ayâhk cîstahokawêwin êwako mamsîwin ohci tânitê ka-wîkiyin – iskonikanihk, ôtênâw ahpô ôcênâs, ahpô pîhci sakâsihk ahpô pâtos-âyihk kîwêtinohk mâmawâyâwinihk.

Pîkiskwâta maskihkîwiskwêw, maskihkîwiyniw, ahpô tipiyaw maskihkîwiyniw pîhci ki-mâmawâyâwinihk. Ka-kî-mîna pîkiskwâk kâ-piskihtaastâhk ahpô tipahaskanihk tipiyaw maskihkîwikamik ta-kêhcinahoyin tânitê ta-ayâhk ki- cîstahowina.

Tânispihk ta-kî-ayâhk cîstahowina?

Nahipayiwin mitoni kistêyihâtakwan ispihk ohci cîstahowêwin. Cîstahowina miyo atoskêmakan ispihk nahiyikohk ka-otînikâtêk, mâcihtân ispihk pêpîsîsak kâyapic osk-âyîsak. Pêpîsîsak nawac na-nêsowisiwak isi itâspinêwina âstamêhk nîso itahtopiponêwin.

Mihcêt cîstahowina ka-itêyihâtakwahkihk ispihk ka-apisîsihk ta-mêkiw nâtâmostawêwin nanatohk itâspinêwina ohci. Atiht cîstahowina piko nâtâmostakêw kiki tânitahto askiya. Oski-ayak êkwa kîsi-ohpikiwiyniwak ta-nitawêyihakwahk kâh-kîhtwâm cîstahowin kiki atiht cîstahowina ta-âhkami nâtâmostakêhk. Atiht itâspinêwina ispayin piko isi kêtêyiniwak awâsisak ahpô kîsi-ohpikiwiyniwak (tâpiskôc HPV êkwa shingles). Êkwânihi cîstahowina ta-kî-mêkihk ispihk nanatohk itahtopiponêwin.

Oski-ayak êkwa kîsi-ohpikiwiyniwak ta-kî-ayâcik cîstahowin-kiptînikêwin itâspinêwina kîspin kî-patahamwak atiht ispihk ka-kî-awâsisîcik. Pîkiskwâta kimaskihkîwiyniw ta-kêhcinahoyin sêhkê mastaw ta-ayâyin kicîstahowina. Ka-ayâyin kahkiyaw kicîstahowina kiwîchikon ta-kanawêyimikoyin, kiwîtotîmâkanak êkwa kimâmawâyâwinihk ê-miyw-âyâhk.

Kîkway anima cîstahowêwin nahawâscikêwin?

Nâkatohkêwin cîstahowêwin nahawâscikêwin wâpahcikâtêw kiko cîstahowina ka-itêyihâtakwahkihk, êkwa kiko itahtopiponêwin. Ihtakon nahawâscikêwina kiki pêpîwiwak, awâsisak, oski-ayak êkwa kîsi-ohpikiwiyniwak. Ka-pimitisahikâtêk nahawâscikêwina ta-kêhcinahow kahkiyaw awiyak ohtisow ohci ka-itêyihâtakwahkihk cîstahowina. Ôma cîstahowêwin nahawâscikêwin pîhci kâ-piskihtaastâhk ahpô tipahaskanihk ka-kêhcinahow awâsisak ê-nâtâmostakêhk ohci itâspinêwina, mitoni sêmâk.

Atiht cîstahowina nitawêyihakwan ayiwâk pâyak cîstahowin, ahpô kîhtwâm cîstahowin ta-kî-nitawêyihakwan ka-ati kêtê-ayiw. Kistêyihâtakwan kiki awâsisak, oski-ayak êkwa kîsi-ohpikiwiyniwak ta-otihtikocik ocîstahowina sêhkê nawaciko ta-nâtâmostakêhk.

Pîkiskwâta kimaskihkîwiskwêw ahpô maskihkîwiyniw kiki ôma cîstahowêwin nahawâscikêwin kiki kiya êkwa kicawâsimisak êkwânima kiki isi tânitê ka-wîkiyin.

© Credit: Melanie Laquerre

KISKÊYIHTÊN CÎ?

Mîstahi awâsisak, oski-ayak êkwa kîsi-ohpikiwiyniwak ta-kî-cîstahokawêwak, kiyâm kîspin otakikomiwak ahpô apsîs kisisowak.

Cîstahowêwin êkwa! Kîkway ta-kî-ihatatêyih tamâhk?

Nisitohtamowin kîkway ta-ispayik ispihk kiya êkwa ki-wîtotîmâkanak ka-ayâcik cîstahowin êwako nawac ta-wêhcasin. Ki-maskihkiwiskwêw ahpô maskihkiwiyniw ta-mâcihtâw isi ta-kakwêcimis atihk kakwêcihkêmwina ohci kicawâsimis omiyw-âyâwin, ahpô ki-miyw-âyâwin kîspin kiya ka-ayâyin cîstahokawêwin. Kêhcinahow ta-pîkiskwâtamin piko tânimâ âhkosiwina ahpô mâyiskâkowina ka-ayâyin. Kakwêcim ki-maskihkiwiyniw piko tânihi kakwêcihkêmwina êkosi isi ka-kiskêyih têtên kîkway ta-ihatatêyih tamamin pâmwayês, mêkwâc êkwa mwêstas cîstahowêwin.

Tânisi isi niki wîcihâw nicawâsimis?

Awâsisak pisiskâptamwak tânisi isi onîkihikomâwak ahpô kanawêyihcikêwak ê-isi môsihocik. Kîspin kitôhtamêyih têtên ahpô kisêkisin ka-ayâyin cîstahokawêwin, kicawâsimis ta-môsihtâw êkwânima. Ka-âstêyêyih tamamin mîna natomahcihowin, ayamiwin, nikamowin ahpô tahkonâwasowin kicawâsimis mêkwâc cîstahowêwin ta-wîcihik nawac ta-wêhcasiniyow kiki wiyawâw – mîna kiya. Wanâhiwêwin kicawâsimis asici mêcawâkanisa, cihkâstêpayihcikana ahpô âcimowina mîna ta-wîcihik ta-âciwinikâtêk wîsakêyih tamowin mîna kakwâtakihtâwin.

Kîkway mâka oski-ayak êkwa kîsi-ohpikiwiyniwak?

Mihcêt osk-âyiwîwak êkwa kîsi-ohpikiwiyniwak sêkisiwak ta-ayâcik cîstahokawêwin. Kostamowin cîstahikana ahpô wîsakêyih tamowin ta-kî-nanihkâtisiw mihcêt ayisiyiniw ahpô kitôhtamêyih tam. Samatapiwin, ohtatâmw, ôhpimê itapi, mîna kâmwâcina kispiton êkota ka-ayâyin cîstahowin ka-kî-wîcihikon ta-âstêyêyih tamamin pâmwayês, mêkwâc êkwa mwêstas cîstahowêwin.

Natohtamowin kitohcikêwin, nikamowin, ayamihcikêwin ahpô ka-ayamihk asici ayiwak ta-kî-mîna wîcihikon ka-wanâhikon. Pîkiskwâta kimaskihkiwiskwêw ahpô maskihkiwiyniw ohci itowa tôminikana ahpô kotak wîsakêyih tamowin wîcihiwêwin.

Ihtakon cî piko itowa mâyiskâkowin isi cîstahowina?

Tâpiskôc piko kîkway ka-otinam pîhci ki-miyaw, ihtakon nânitaw isi apsis mâyiskâkowin. Êwako ohci ka-kakwêcimikawêyin ta-pêhoyin niyânanosâp cipahikanis mwêstas ka-pôni cîstahokawêyin, pâmwayês ta-sipwêhtêyin maskihkiwiyniw otatoskêwikamik, maskihkiwikamik ahpô tipiyaw nanâtawihiwê-kamikohk. Mwêstas, ta-kî-pîkiskwâtît kimaskihkiwiskwêw ahpô maskihkiwiyniw sêmâk kîspin kiya ahpô kicawâsimis kiayânawâw kipatâhtamowin (kipatâhtam), kîspin kasakay mihkonâkwân êkwa pâkipayin (môskipayin), ahpô piko kîkway mâmaskâci ispayin mwêstas ispihk kicîstahokawêwin. Maskihkiwiyniwak ta-kiskêyih tamwak kîkway ta-itotahkik ta-wîcihis.

Kiko itowahk itiskakêwin ta-kî-ihatatêyih tamân?

Nawac âyiman mayiskâkôwina ohci cîstahowêwin namôy mwâsi ka-ispayik. Mistahi ayisiyiniw miyomahcihow mwêstas cîstahokawêwin, mâka atith ayisiyiniw môsihtaw apisîs mayiskâkôwina tâpiskôc:

- Watakamisiwak ahpô nôhtêhkwasiwak (osâmi iyikohk)
- Ayâwak akâwâc kisisowin
- Mihkwâw ahpô apisîs mihkonâkwan wîsakêyih tamowin pâkipayiw in ita ka-cîstahow
- Ayâwak wîsakêyih tam ita ospiton cîstahokawêwin kiki aciyaw

Ôhi mâyamahcihowina êkwânihi ohcitaw mîna namôy kinwês pêyak kîsikâw ahpô nîso, nanitaw iyikohk. Pâmwayês ta-sîpwêhtêyin kimaskihkîwiyniw otatoskêwikamik ahpô tipiyaw nanâtwihiwê-kamikohk, kakwêcim kimaskihkîwiskwêw ahpô maskihkîwiyniw kîkway ta-itotamin ta-âciwinamin wîsakêyih tamowin ahpô têtisowin ohci cîstahowêwin.

Tânispîhk ta-natamin wîchihwêwin

Tasi nawac âyiman mayiskâkôwina ohci cîstahowêwin namôy mwâsi ka-ispayik, mâka ta-kî-sipayin. Pîkiskwâ kimaskihkîwiskwêw, maskihkîwiyniw ahpô maskihkîwiyniw sêmak kîspin ki-pisiskâpahtên piko tânihi mâyamahcihowina:

- Kisisowin awasimê 40°C ahpô 104°F
- Ocipitikowin ahpô cîipayiw in – êwako mâna ohci mitoni osâmi kisisowin
- Kiki pêpîsisak êkwa apisci awâsisak – Mâtowin ahpô nayêhtâwisow kiki ayiwâ pêyak kîsikâw
- Pâkipayiw in êkwa mihkonâkwan ita ka-cîstahow êwako ayiwâkahpinêwin
- Osâmi nôhtêhkwasiwak ahpô na-nâh-nêstopayiw
- Kîspin ki-môsihon namôy kwayas kîkway aspin mwêstas cîstahowêwin

© Credit: Damika Littlechild

Tânihi isi ta-kiskisi kiko cîstahowina âsay ka-ayâhk êkwa kiko ka-nitawêyihakwahk?

Pisiskêyihka kiwîtotîmâkanak ocîstahowêwina êwako kistêyihakwan kiki ki-miyw-âyâwin êkwa kiwîtotîmâkanak. Ki-âcimowasinahikana ta-wîcihtâw ta-kêhcinahow êkwânima kimaskihkîwiskwêw ahpô maskihkîwiyiniw ayâw katawa kiskêyihkamohiwêwin êkwa kiya mîna kicawâsimis otihtikow nahiyikohk cîstahowêwin.

Kîhtwâm kinâkatêyimisowin, kakwêcim kimaskihkîwiskwêw ahpô maskihkîwiyiniw kiki cîstahowêwin âcimowasinahikan. Âskaw ka-mêkawin kiki itahto wîtotîmâkanak. Kiskisi ta-pêtâyin ôma âcimowasinahikan isi itahto cîstahowêwin nâkatêyimisowin êkosi isi sêhkê ta-masinahikâtêw tahtwâw kiya ahpô kicawâsimis ayâw cîstahowêwin.

Cîstahowêwin âcimowasinahikan ta-kî-nitawêyihakwan ispihk:

- Ka-môcihtahk kiskinwahamâtowikamik
- Âhci-itohtêwin isi kotak kiskinwahamâtowikamik
- Kapêsiwin
- Otihtikowin miyo-âyâwin nâkatohkâtowin wayawîtimihk kimâmawâyâwinihk
- Papâmâcihîwîwin wayawîtimihk askiy
- Âhicipiciwin isi kotak mâmawâyâwinihk
- Ayâwâw oskayi maskihkîwiskwêw ahpô maskihkîwiyiniw

Kîspin ki-âhicipicin ohci kâ-piskihtahastâhk ahpô tipahaskanihk, piko ta-kêhcinahoyin kicawâsimis pônihkîwîw iyikohk piko tânihi cîstahowina ka-mâcihtât mîna kêyapic ta-otihtikow kahkiyaw kotaka nahawâscikêwina cîstahowêwin. Mayâw ka-kiyâmaphik ita ka-âhicipicêyin, pikiskwâ tipiyaw maskihkîwiyiniw ahpô kâ-piskihtahastâhk ahpô tipahaskanihk tipiyaw maskihkîwikamik kiki cîstahowêwin nahawâscikêwin, êkwa kicawâsimis – êkwa kiya ayâhkan – cîstahokawêwin isi tipêyimowin asici ôma nahawâscikêwin.

Pimâtisiwin mitoni ta-kî-otamihowin. Askâw kîkway ispayin êkwa awâsisak, oski-ayak êkwa kîsi-ohpikiwiyiniwak patahamwak pêyak ahpô ayiwâk nahawâscikêwin ocîstahowêwin. Âhkamêyihakwan êwako kistêyihakwan. Osîhtâ nâkatêyimisowin asici maskihkîwiskwêw ahpô maskihkîwiyiniw sêmâk ta-otihtikoyin ka-patahamin cîstahowina.

KISKÊYIHTÊN CÎ?

Mîstahi awâsisak, oski-ayak êkwa kîsi-ohpikiwiyiniwak ta-kî-cîstahokawêwak, kiyâm kîspin otakikomiwak ahpô apsis kisisowak.

Papâsi wâpênikêwin kiki kicawâsimis ocîstahowêwina

- Osîhtâ nâkatêyimisowin**
Nistam cîstahowêwina ta-kî-mâcihtan ispîhk pêpîsisak nîso pîsimwêw. Kimaskihkîwiyniw ka-wîhtamak ohci nâkatohkêwin cîstahowêwin nahawâscikêwin kiki kicawâsimis.

- Pêta kicawâsimis ocîstahowêwin âcimowasinahikan.**
Kîspin ki-wanitân, ka-kî-kakwêcimâw kimaskihkîwiyniw kiki oskayi tâpasinahikan.

- Osîhtâ kîhtwâm nâkatêyimisowin**
Kîsêyihta kîsikâw kiki kicawâsimis kîhtwâm ocîstahowêwin pâmwayês ta-sipwêhtêyin kimaskihkîwiyniw otatoskêwikamik ahpô tipiyaw nanâtawihwê-kamikohk.

- Masinaha kîhtwâm cîstahowêwin kîsikâw pîsimwasinahikanihk**
Êkosi itota mayâw ka-kîwêyin êka ta-wanikiskisêyin.

- Kanawêyihta kicawâsimis ocîstahowêwin âcimowasinahikan kiki kîhtwâm kiyokêwin**
Nahasta ita ta-kî-miskamin ispîhk ka-nitawêyihakwahk.

Kiskisi, cîstahowêwin nawac miywâsinwa mîna mitoni atoskêmakani ka-isi nâtâmostawêhk kicawâsimis omiyw-âyâwin êkwa miyw-âyâwin ohci kiwîtotîmâkanak êkwa mîmawâyâwinihk.

Kimâdawâyâwinihk êkwa cîstahowêwin

Ka-ayâyin cîstahowêwin êkwânihi kiya êkwa kiwîtotîmâkanak mayaw ispihk ka-nitawêyihwakwahkihk êwako miywâsin kiki miyw-âyâwin ohci miswêyâwin mâdawâyâwinihk. Mâtinamâkê ôma kiskêyihamohiwêwin pîhci ôma masinahikanis asici kiwîtotîmâkanak êkwa kiwicêwâkanak ta-sihkimacik kotak onikihikomâwak êkwa kanawêyihcikêwak isi cîstahowêwin ocawâsimisa êkwa wiyawâw mîna.

Maskawâsisiwin êkwa sôhkanwa mâdawâyâwinihk

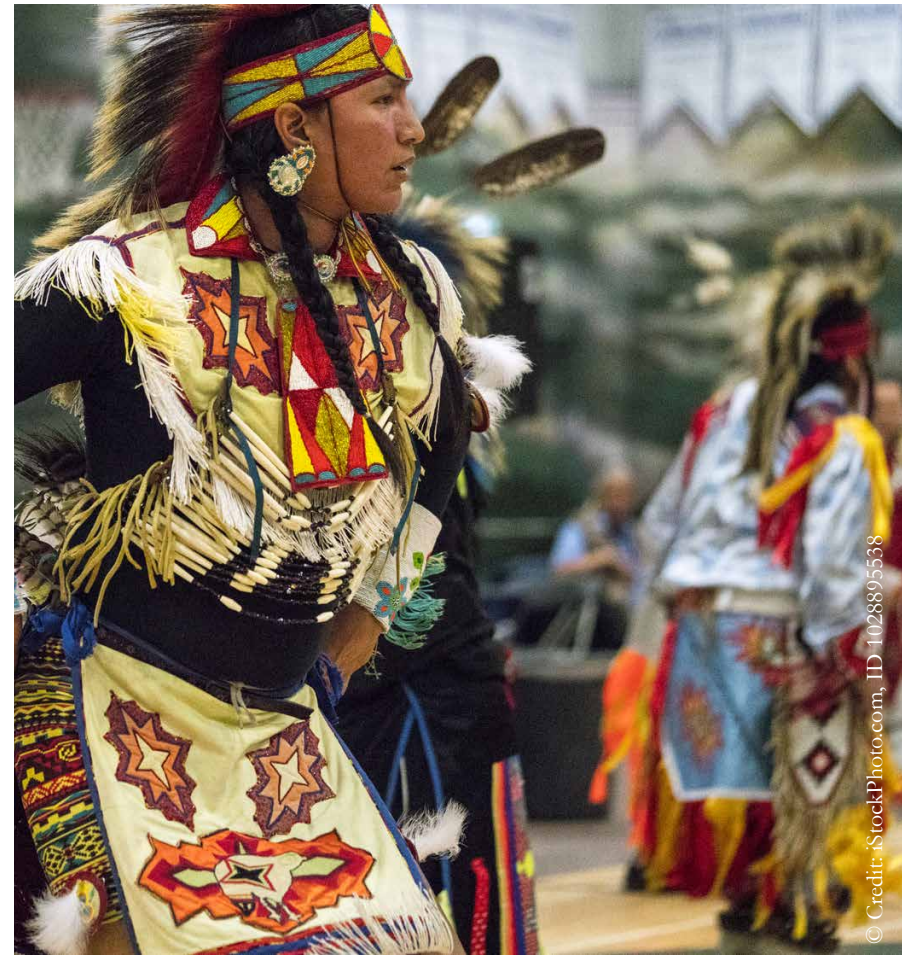
Cîstahowêwina namôy piko nâtâmostawêw awâsisa ochi cîstahowin-kiptinikêwin itâspinêwina, wîchiko mîna ta-kiptina sisiwêpayin ohci ôhi âhkosiwina pîhci mâdawâyâwinihk. Êwako itwêman ka-ayâhk cîstahokawêwin, awâsisa, oski-ayak êkwa kîsi-ohpikiwiyiniwak nâtâmostawêw kahkiyaw ayisiyiniwa ohci omâdawâyâwinihk êkwâniki êka cêskwa cîstahokawow ahpô namôy ta-ki-cîstahokawow kiki nêsowisiwin nakinikêwin, asici:

- Pêpîsisa astamêhk nîso pîsimwêw
- Osk-âyisa awâsisa êka kahkiyaw cêskwa ka-otihtikow ocîstahowina
- Ayâwâwasow ayisiyiniw
- Ayisiyiniw asici nêsowisiwin êkwânima nêsowihtâw osêpinîwin pihkohtâwin

KISKÊYIHTÊN CÎ?

Ayiwak ayisiyiniwak ka-cîstahocik pîhci ki-mâdawâyâwinihk, ayiwak ka-ayâhk nâtâmostawêwin isi ki-mâdawâyâwinihk asicâyihk cîstahowin-kiptinikêwin itâspinêwina. Êwako ta-wîchik kiwîtotîmâkanak êkwa mâdawâyâwinihk miyw-âyâhk êkwa maskawîsîwin.

Mistahi cîstahowina ka-itêyihwakwahkihk ispihk awâsisiwin ka-mêkiw nâtâmostawêwin nanatohk itowahk itâspinêwina ohci. Cîstahowin-kiptinikêwin itâspinêwina ta-ki-ispayin isi oski-ayak êkwa kîsi-ohpikiwiyiniwak kîspin ka-itêyihwakwahkihk awâsisiwin cîstahowina patahikâtêwa. Namôy osâmi nanitâw ta-otihtikoyin atiht ka-patahamin cîstahowina. Pîkiskwâta kimaskihkiwiyiniw ohci cîstahowina kanitawêyihwakwahk ta-kanawêmisoyin, kiwîtotîmâkanak êkwa kimâdawâyâwinihk mitoni ka-miyw-âyâhk.

Kiko cîstahowina ka-itêyihîkwahkih kiki nicawâsimisak?

DPT Cîstahowin (Diphtheria, Pertussis êkwa Tetanus)		
Diphtheria	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
<p>Ka-âsôskamâtohk itâspinêwin êkwânimâ mâkohtâw miskiwan, mikohtaskway ahpô asakay.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kakwâtakî wîsakêyihîtam mikohtaskway • Mitakikom pîhci mikohtaskway êkwa miskiwan • Âyiman kohcipayihcikêwin • Kipatâhtam ahpô kipatâhtamowin • Osâmi kisisowin êkwa kawacyawêpayiwin • Nêstosiwîn • Ohtostotamowin • Yêhyêwin êkwa otêhâspinêw • Mâyimahcihowin 	<ul style="list-style-type: none"> • Nipowipayiwin • Kîpwatâmpayiwîn ahpô kotak yêhyêwin âyimihowin • Mâskitêhêwin ahpô mâskitêhêwin • Môsihowinis misiwânâcipayiwîn • Nâspitihkwâmiwin • Pôni-pimâtisiwin isi 5-10% ohci âyimihiwêwina
Nâh-nâspicimowin (Pertussis)	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
<p>Osâmi ka-âsôskamâtohk yêhyêwin miyiwîwin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nâh-nâspicimowin êkwânimâ ayiwâk nikotwâsik pîsim isko • Ohcikawitêyikomêwin ahpô kaskamocâw miskiwan • Mihkwâwa, nanîskâpiwin • Kisisowin • Mitakikom pîhci mikohtaskway • Pwâkamowin • Nêstosiwîn • Akâwâc mîcisowin, minihkwêwin • Âyiman ta-mâkwahcikêhk, kohcipayihcikêwin, êkwa yêhyêwin 	<ul style="list-style-type: none"> • Kisisowâspinêwin • Cîpipayiwîn ahpô ocipitikowin • Atohowin • Nôhtêyâpâkwêwin • Kakwâtakî wanihtawin kosikwatiwin • Kaskatisiniwin • Âpisihkwasiwin • Miyitihp misiwânâcipayiwîn (pêyak âyimihiwêwin itahto 11,000) • Pôni-pimâtisiwin (0.4% ohci pêpîwiwak)

DPT Cîstahowin (Diphtheria, Pertussis êkwa Tetanus)

Tetanus (Itâpiskan âhkosiwin)	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
Nawac ê-âyman mîn askâw nipahiwêmak bacterial miyiwîwin êkwânima mâkohtâw wahkêhpinêwin.	<ul style="list-style-type: none"> • Wîsakêyhtamowinful micêstatay ocipitikoskiwin êkwa sîtawâw itâpiskana êkwa mikwayaw • Âyman ta-yôhtênamin kitôn êkwa kohcipayihcikêwin • Sîtawâw katay • Pîkiskwêyâpîsa ocipitikoskiwin • Kisisowin • Osâmi apwêsiwin • Yahki kisîkotêw otêh êkwa mihko kisîkotêwin • Miskakâmê-Wîsakêyhtamowin micêstatay ocipitikoskiwin 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaskitisinowin • Ocipitikowin • Kisisowâspinêwin • Kîpwatâmpayiwîwin ahpô kotak yêhyêwin âyimihowin • Môsihowinis ahpô miyitihp misiwânâcipayiwîwin • Pôni-pimâtisiwin isi 10% ohci âyimihiwêwina

Polio Cîstahowin

Polio (Poliomyelitis)	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
Âsôpayiw miyiwîwin êkwânima mâkohtâw wahkêhpinêwin.	<ul style="list-style-type: none"> • Wîsakêyhtam mikohtaskway • Kisisowin • Têwistikwânêwin • Nôhtê-pwâkamowin • Pwâkamowin • Nêstosiwin • Wîsakêyhtamowin ahpô sîtawâw-ikwayawin êkwa ispiskwan • Mâyimahcihowin • Nîpowîpayiwîwin ispitona êkwa iskâta (1% ohci âyimihiwêwina) 	<ul style="list-style-type: none"> • Yêhyêwin âyimihowin • Mêcimwâci mâskisiwin ahpô mâskikiwin • Mêcimwâci nîpowîpayiwîwin (kêkâc 50% ohci âhkosîwikamik ayâwin âyimihiwêwina) • Pôni-pimâtisiwin (5% ohci âhkosîwikamik ayâwin âyimihiwêwina)

Hib Cîstahowin

Haemophilus Influenzae type B (Hib)	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
<p>Bacterial miyiwîwin pîhci miskiwan êkwa kitôn ta-kî-sisiwêpayin isi mihko êkwa ohpimê isi ki-miyaw.</p>	<p>Hib Epiglottitis (kakwâtakî pâkipayiwîwin ohci mikohtaskway):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wîsakêyîhtam mikohtaskway • Têyîhtawakêwin • Kisisowin • Ohcikawitonêwin • Mêskocipayin pîkiskwêwin • Sîpîhkwânakan asakay • Kîpatâhtamowin • Kisisowâspinêwin <p>Hib Meningitis (miyiwîwin ohci miyitîhp pîhtawênîkan):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kisisowin • Têwistikwânêwin • Kâkîcisiwin isi wâsaskotênîkan • Nôhtê-pwâkamowin • Pwâkamowin • Wawânêyîhtamowin, nayêhtâwisîw ahpô kotak mêskocipayin isiwêpisiwin • Sîtawâw-ikwayawin êkwa ispiskwan 	<ul style="list-style-type: none"> • Kîpihtêwin • Mâskisiwin (ohcipayiwîwin mîhkwêyâpiy miyiwîwin) • Iyînisîwin êkwa ohpikiwin mâskisiwin • Miyitîhp misîwanâcipayiwîwin • Epiglottitis (mikohtaskway miyiwîwin) • Kisisowâspinêwin • Meningitis (miyitîhp êkwa pîhtawâwîkanân miyiwîwin) • Septic oskanahpîwin (âniskokanân miyiwîwin) • Cellulitis (asakay miyiwîwin) • Bacteremia (mihko miyiwîwin) • Pôni-pimâtîsîwin (5% ohci meningitis âyimihîwêwîna)

MMR Cîstahowin (Mihkwâsêwin, Omikîwâspinêwin, Rubella)

Mihkwâsêwin	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
<p>Âsôpayiw miyiwîwin isi yêhyêwin tract.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mihkwâw omikiywin êkwa wâpiskasinâsowin kitôn • Ohtostotamowin • Kisisowin • Mâh-mihkwaskâpiwin (wâpikwanîwinâkosiwaskâpiw) ahpô mâh-mihkwaskâpiw êkwa pâkipayiwîn miskîsikwa • Ohcikawitêyikomêwin • Cahcâmowin • Nanîskâpiwin • Kâkîcisiwin isi wâsaskotênikan • Êka nihtâ-mîcisowin • Nêstosiwin • Mâyimahcihowin êkwa âhkosi mahcihowin 	<ul style="list-style-type: none"> • Mihtawakay miyiwîwin (5-9% ohci âyimihiwêwina) • Kisisowâspinêwin (1-5% ohci âyimihiwêwina) • Cîpipayiwîn ahpô ocipitikowin • Mêcimwâci miyitihp misiwânâcipayiwîn (pêyak âyimihiwêwin itahto 1,000) • Pôni-pimâtisiwin (pêyak âyimihiwêwin itahto 3,000)
Omikîwâspinêwin	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
<p>Âsôpayiw miyiwîwin êkwânima itocikêman pâkipayiwîn pîhci itâpiskan êkwa maniway.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kisisowin • Têwistikwânêwin • Têyitawakêwin • Pâkipayiwîn wiyihkosa sîpâ mihtawakay ahpô cîki itâpiskana • Pâkipayiwîn ohci maniway ahpô mikwayaw • Micêstatay wîsakêyitawowin ahpô kâkîcisiwin • Nêstosiwin • Âyiman ta-mâkwahcikêhk ahpô kohcipayihcikêwin • Êka nihtâ-mîcisowin 	<ul style="list-style-type: none"> • Meningitis (10-30% ohci âyimihiwêwina) • Kîpihtêwin • Pâkipayiwîn êkwa miyiwîn ochi mitisowaya, pancreas, mispayowa, mitohtôsimak êkwa miyitihp • Mîtisoway miyiwîwin • Mîspayow miyiwîwin • Osikohowin

MMR Cistahowin (Mihkwasêwin, Omikîwâspinêwin, Rubella)

Rubella (also isiyihkâtêw German Mihkwasêwin)	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
<p>Ka-âsôskamâtohk âsôpayiw miyiwîwin êkwânima itocikêmakek nahâpaminakwan mihkwâw omikiywin isi mihkwâkan êkwa miyaw.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wâpikwanîwinâkwan ahpô mihkwâw omikiywin • Kisisowin • Nêstosiwin • Mihkonâkwan its ka-wâpiskaki miskîsikwa • Ohcikawitêyikomêwin • Têwistikwânêwin • Âniskokanân wîsakêyîhtamowin ahpô wîsakêyîhtam • Pâkipayiwîwin mikwayaw wiyihkosa • Oskanahpinêwin (âsônê iskwêwak) 	<ul style="list-style-type: none"> • Osikohowin • Mâskisiwin ahpô nayêhtâwikiwin isi pêpîwiwak ohci âyimihiwêwina ita okâwîmâw ka-miyiwîw mêkwâc ayâwâwasowin, asici: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Kipihtêwin ◦ Mâskâw iskêsik, otêh ahpô miyitihp ◦ Nâspici mâskisiwin ahpô mâmitonêyihcikan mâskisiwin • Mitisoway pâkipayiwîwin • Mihtawakay miyiwîwin • Encephalitis (miyitihp miyiwîwin) • Oskanahpinêwin (âsônê iskwêwak)

Varicella Cîstahowin

Omikîwâspinêwin (Varicella)	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
<p>Âsôpayiw miyiwîwin êkwânima itocikêman mihkosiwina omikiywin misiwê miyaw.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kisisowin • Têwistikwânêwin • Ohcikawitêyikomêwin • Nêstosiwin • Ohpipayin wâpikwanîwinâkwân ahpô mihkosiwina pâpipayiwîn êkwânîhi ispayinwa isi mihcêt apisci omikiywin, pikopayinwa mîna omikiywina • Kiyakisiwin • Êka nihtâ-mîcisowin • Mâyimahcihowin êkwa âhkosi mahcihowin 	<ul style="list-style-type: none"> • Mihtawakay miyiwîwin • Nôhtêyâpâkwêwin • Kisisowâspinêwin • Asakay miyiwîwin (tâpiskôc omikîwâspinêwin), askâw kakwâtakî (tâpiskôc flesh-eating itâspinêwin) • Oskan êkwa âniskokanân miyiwîwin • Encephalitis (miyitihp miyiwîwin) • Miyitihp misiwânâcipayiwîn • Piscipowpayiwîn âspinêwin • Nayêhtâwikiwin isi pêpîwiwak âyimihewîwina ita okâwîmâw ka-miyiwîw mêkwâc ayâwâwasowin • Shingles (15-30% nâspici pimatisiwîn) • Pôni-pimâtisiwin

Meningococcal Cîstahowin

Meningococcal itâspinêwin	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
<p>Nawac âyman mîna askâw nipahiwêman bacterial miyiwîwin êkwânima itocikêman miyiwîwin pîhci miyitihp ahpô mihko.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Osâmi kisisowin • Kakwâtakî têwistikwânêwin • Nôhtê-pwâkamowin êkwa pwâkamowin • Êka nihtâ-mîcisowin • Mêskocipayin isiwêpisiwin • Mîcêstatay êkwa âniskokanân wîsakêyihamowin ahpô kâkîcisiwin • Sîwâw-ikwayawin • Iyinito âhkosi mahcihowin • Mihkosiwina itasinâsowina ahpô apîsîsâsin-ispiscawin mêscihkwêkawiwin ahpô ahpîhtipayiwîn isi asakay 	<ul style="list-style-type: none"> • Ocipitikowin • Meningitis (miyitihp êkwa pîhtawâwîkanân miyiwîwin) • Septicemia (mihko miyiwîwin) • Mêcimwâci miyitihp misiwânâcipayiwîn • Kîskipitoniwin ahpô kîskimisiwin (10-15% ohci êkwâniki ka-miyiwîw asici serogroup C) • Nâspitihkwâmiwin • Pôni-pimâtisiwin (10-15% ohci ayisiyiniwak ka-miyiwîw asici serogroup C)

Pneumococcal Cîstahowin

Pneumococcal itâspinêwin	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
<p>Bacterial miyiwîwin êkwânima ta-kî-itocikêman miyiwîwin pîhci miyitîhp, ohpanak ahpô mihko.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Têyihawakêwin • Sinusitis, kaskamocâw miskiwan • Kisisowâspinêwin • Meningitis (miyiwîwin ohci miyitîhp pîhtawênikan) • Bacteremia (mihko miyiwîwin) • Ohtostotamowin • Kîpatâhtamowin • Kisisowin • Têwistikwânêwin • Sîtwâw-ikwayawin • Êka nihtâ-mîcisowin • Pwâkamowin 	<ul style="list-style-type: none"> • Kipîhtêwin • Meningitis (miyitîhp êkwa pîhtawâwikanân miyiwîwin) • Kisisowâspinêwin • Bacteremia (mihko miyiwîwin) • Mêcimwâci miyitîhp misiwanâcipayîwin • Pôni-pimâtisiwin

Hepatitis A êkwa Hepatitis B Cîstahowina

Hepatitis A êkwa Hepatitis B	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
<p>Ka-âsôskamâtohk âsôpayiw miyiwîwin ohci oskon.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kisisowin • Nêstosiwin • Êka nihtâ-mîcisowin • Nôhtê-pwâkamowin • Watay wîsakêyîtamowin ahpô kâkîcisiwin pîhci ita wâsakam oskon êkwa watay • Âniskokanân wîsakêyîtamowin • Kaskitêwi-nakwan sikiwin • Osâwipayîwin (osâwipayin asakay êkwa its ka-wâpiskaki miskîsikwa) • Pwâkamowin • Sâposowin ahpô wâpinakwan mîsîwin • Kiyakisiwin misiwê miyaw 	<ul style="list-style-type: none"> • Kakwâtakî oskonahpinêwin • Mitihtihkos itâspinêwin • Nêrowâtisiwin (namôy iyikohk miyo mihko cells pîhci miyaw) • Nâspici oskon miyiwîwin (10% ohci kîsi-ohpikiwiyiniwak êkwa isko 90% ohci pêpîwiwak) • Oskonahpinêwin (ocîsisiwin oskon) • Oskon manicôsimiw • Pôni-pimâtisiwin (1% ohci âyimihiwêwina)

Tahkaciwin Cîstahowin

Tahkaciwin (Influenza)	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
Iyinito âhkosiwin miyiwîwin pîhci yêhyêwin tract.	<ul style="list-style-type: none"> • Kisisowin êkwa kawaciyawêpayiwin • Wîsakêyîhtam mikohtaskway • Ohcikawitêyikomêwin • Cahcâmowin • Ohtostotamowin • Sîhtâskikanêwin • Nêstosiwin • Têwistikwânêwin • Micêstatay êkwa âniskokanân wîsakêyîhtamowin ahpô kâkicisiwin • Nôhtê-pwâkamowin • Pwâkamowin • Sâposowin • Macispakosiwin • Mâyimahcihowin êkwa âhkosi mahcihowin 	<ul style="list-style-type: none"> • Mîhtawakay miyiwîwin • Sinusitis • Ohpan miyiwîwin (miyiwîwin ohci yêhyêwin) • Kisisowâspinêwin • Ayiwâk katôhpinêwin isayawin (asthma, katôhpinêwin mâskitêhêwin, mîhtihkos pwâtawi, yêhyêwin pwâtawi) • Pôni-pimâtisiwin

Rota âhkosiwin Cîstahowin

Rota âhkosiwin	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
Ka-âsôskamâtohk âhkosiwin êkwânima itocikêman kakwâtakî miyiwîwin ohci watay êkwa otakisiyâpiya.	<ul style="list-style-type: none"> • Osâmi kisisowin • Pwâkamowin • Kakwâtakî, nipiwîw sâposowin • Êka nihtâ-mîcisowin 	<ul style="list-style-type: none"> • Kakwâtakî nôhtêyâpâkwêwin ahpô hypovolemic shock (kakwâtakî wanihtâwin mihko ahpô wâpoy ohci miyaw) • Pôni-pimâtisiwin

HPV Cîstahowin		
Human Papilloma âhkosiwin (HPV)	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
Macâspinêwin âsôpayiw miyiwîwin êkwânima itocikêman cîhcîkom isi asakay êkwa mucous membranes.	<ul style="list-style-type: none"> • Mitâhkay êkwa/ahpô âskitoy cîhcîkom • Kiyakisiwin ahpô kîsisowin • Mistahi ayisiyiniw namôy mâyamahcihow 	<ul style="list-style-type: none"> • Mitâhkay ahpô anogenital cîhcîkom • Okosisimâw manicôsimiw • Kotak manicôsimiw (mikohtaskway, itêyaniy, vulvar, mitâhkay, mitakay, mîsâkan, istikwân ahpô mikwayaw) • Cîhcîkom ahpô ahpîhtipayiw itêyaniy, wiyihkosa, mayakask ahpô pîhci mikohtaskway ahpô miskiwan • Pôni-pimâtisiwin

Shingles Cîstahowin		
Shingles (Herpes Zoster)	Mâskot mâyamahcihowina ohci itâspinêwin	Mâskot âyimihowina ohci itâspinêwin
Wîsakêyîtamowin itâspinêwin isi kîsi-ohpikiyiniwak itocikêman ohci kîhtwâm waskawîwin ohci varicella-zoster âhkosiwin, pêyakwan âhkosiwin êkwânima ka-itocikêman omikîwâspinêwin.	<ul style="list-style-type: none"> • Kinwês kiyakisiwin, kiyakistahikêwin, kîsisowin ahpô wîsakêyîtamowin mêmohci isi ki-miyaw ahpô kihkwakan • Omikiywin • Têwistikwânêwin • Kîsisowin êkwa kawaciyawêpayiwin • Nêstosiwin • Nôhtê-pwâkamowin • Pâkipayiw lymph wiyihkosa • Mâyimahcihowin 	<ul style="list-style-type: none"> • Katôhpinêwin kakwâtakî wîsakêyîtamowin • Kîsisowâspinêwin • Kîpihtêwin • Namôya wâpiwin • Encephalitis (miyitihp miyiwîwin)

Kîspin ki-itêyîhtên ê-wî-papâmâcihôiwin wayawîtimihk Kânata, pîkiskwâta kimaskihkîwiskwêw ahpô maskihkîwiyniw ohci piko itowa cîstahowina ta-kî-nitawêyîhtakwahk kiki ki-papâmâcihôiwin.

Ihtakon cî ayiwâk kiskêyih tamohiwêwin ohpimê itê?

Mihcêt ayisiyiniw pikiskwatamwak ohtisowina ohci cistahowina êkwa cistahowêwin. Kispin ki-ayân kakwêcihkêmwina ohci cistahowêwina ahpô cistahowin-kiptinikêwin itâspinêwina, ihtakowan nantohk iyikohk ka-âspêyimohk wicihiwêwina ta-wâpahtamin kiki naskomowina, asici maskihkîwiskwêwak, maskihkîwiyniwak ahpô tipiyaw maskihkîwiyniwakwa pîhci kimâwâyâwinihk. Ka-kî-mîna pikiskwâwak kâ-piskihtahtâhk ahpô tipahaskanihk tipiyaw maskihkîwikamik kiki ayiwâk kiskêyih tamohiwêwin ohci cistahowêwin nahawâscikêwina êkwa pamîstakêwin.

Êwako ôhi atih web sites ta-miskamin ayiwâk kiskêyih tamohiwêwin ohci cistahowina êkwa cistahowêwin:

Kânata otasihkêwin Awâsis Mâwawohkamâtowin:
<https://cps.ca/en/clinical/immunization-and-vaccines>

Miyw-âyâwin Kânata
www.healthcanada.gc.ca/vaccinate

Nêhiyawak Pamîstakêwin Kânata: Cistahowêwin kiki Nistam-Iyiniwak êkwa Ayaskîmow
www.sac-isc.gc.ca/eng/1581522307599/1581522348005

Tipiyaw Maskihkîwikamik Pamînikêwin ohci Kânata
www.publichealth.gc.ca/immunization

Cistahowêwin Kânata
www.immunize.ca

CANvax
www.canvax.ca

Ôma WASINAHKANIS pamihcikêwin
(Têpêyih tamowin, Kakwêcihkêmwow, Kâmwâciwin, Wanâhiwêwin)
<https://www.aboutkidshealth.ca/card>

Âciwina Wîsakêyih tamowin ohci Cistahowêwin isi Awâsisak êkwa Oski-ayak: Kiskinwahikêwin kiki onîkihikomâwak
https://caringforkids.cps.ca/uploads/handout_images/painreduction_kidsandteens_e.pdf

sharing knowledge · making a difference
partager les connaissances · faire une différence
mâtinamakêwin kiskêyih tamowin · ka-osih tabk kwêskiwêpinikêwin

National Collaborating Centre
for Infectious Diseases
Centre de collaboration nationale
des maladies infectieuses

National Collaborating Centre
for Indigenous Health
Centre de collaboration nationale
de la santé autochtone

KIKI AYIWÂK KISKÊYIHTAMOHIWÊWIN:
KIHCI-KISKINWAHAMÂTOWIKAMIK OHCI KÎWÊTIN
BRITISH COLUMBIA
3333 UNIVERSITY WAY, PRINCE GEORGE, BC, V2N 4Z9

1 250 960-5250
NCCIH@UNBC.CA
NCCIH.CA